BELEIDSADVIES GEMEENTEN

Een Gemeenschapsbenadering van Radicalisering

BELEIDSADVIES VOOR GEMEENTEN

Dit document is bedoeld voor medewerkers van de gemeente en geeft adviezen voor een gemeenschapsaanpak op het lokale niveau. Het geeft implementatieadviezen, welke professionals bij de aanpak betrokken dienen te worden en wat er bereikt kan worden met deze aanpak.

INHOUD

1 DOEL EN ACHTERGROND: OMGAAN MET RADICALISERING 58
2 WAAROM U? 58
3 DE VOORDELEN VAN EEN GEMEENSCHAPSAANPAK 59
4 PROFESSIONALS DIE DEEL UIT KUNNEN MAKEN VAN HET NETWERK 60
5 EEN SYSTEEM VOOR DE GEMEENSCHAPS AANPAK OPZETTEN 61

1 DOEL EN ACHTERGROND: OMGAAN MET RADICALISERING

Een lokale aanpak van het probleem van radicalisering biedt duidelijke voordelen. Het probleem is immers het eerste voelbaar op lokaal niveau. Als een jongere radicaliseert, wordt dit hoogstwaarschijnlijk het eerste opgemerkt door gezinsleden, en vervolgens door de gemeenschap daaromheen, vrienden, leraren, misschien een religieus leider, of een trainer bij een sportvereniging. Ook kan de plaatselijke gezondheidszorg, het maatschappelijk werk of de politie erbij betrokken zijn. Als het proces van radicalisering zich ongecontroleerd verder ontwikkelt, kan de persoon zelfs een bedreiging voor de lokale veiligheid worden. Recente gebeurtenissen tonen bovendien aan dat radicalisering op een geografisch specifiek niveau kan voorkomen. Er zijn tal van voorbeelden in Nederland bekend, waarbij meerdere jongeren uit dezelfde stad zijn geradicaliseerd tot islamitische extremisten en naar het buitenland zijn gegaan, als strijders of als Jihad-bruiden.

Een preventieve aanpak van radicalisering kan de veiligheid in uw gemeente vergroten en bescherming en steun bieden aan de burgers voor wie u zorg draagt.

De doelstellingen van dit document zijn:

- Kennis aanreiken over radicalisering, hoe het ontstaat en welke impact het heeft op lokaal niveau.
- Uitleggen dat radicalisering het beste kan worden voorkomen door middel van een gemeenschapsbenadering.
- Een praktisch kader bieden waarop zo'n gemeenschapsaanpak kan worden gebaseerd.

2 WAAROM U?

U speelt een onmisbare rol bij het opzetten van een gemeenschapsaanpak, waarmee radicalisering aan de basis kan worden bestreden.

TERRA stelt een gemeenschapsaanpak voor, waarbij professionals uit sterk uiteenlopende disciplines regelmatig bijeenkomen om de radicalisering binnen hun regio te bespreken. Zo kunnen ze bijvoorbeeld hun zorgen uiten over een specifiek individu of een bepaalde groep, bespreken hoe ze invulling geven aan een gezamenlijke aanpak, en bepalen op welke wijze met de familie, die alarm heeft geslagen over een familielid, kan worden gecommuniceerd. Zonder uw initiatief en steun is het lastig om het contact tussen deze professionele groepen tot stand te brengen en te onderhouden.

Een geïntegreerde benadering die de communicatie bevordert tussen gezinnen en eerstelijnswerkers, die in contact komen met radicaliserende jongeren, kan deze personen en hun families steunen en beschermen en een positieve bijdrage leveren aan de lokale en nationale veiligheid.

3 DE VOORDELEN VAN EEN GEMEENSCHAPSAANPAK

Het belangrijkste doel van een gemeenschapsaanpak is het beschermen van zowel de persoon die risico loopt te radicaliseren en als van hun directe omgeving. Als we het over familie en eerstelijnswerkers hebben, zien we dat de mate van contact verschilt.

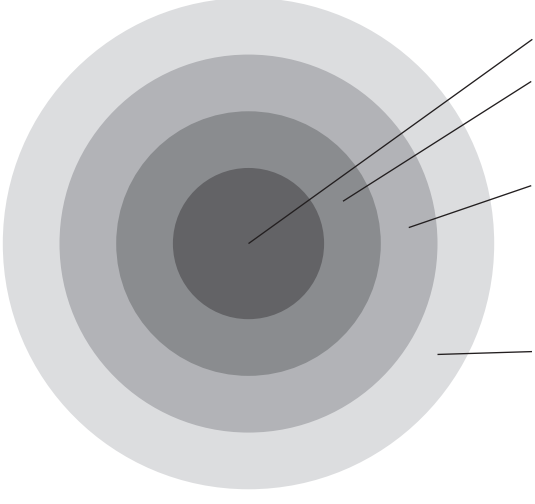

- Kwetsbaar persoon
- Familie, leeftijdsgenoten, schoolomgeving (dagelijks contact)
- Gemeenschap, waaronder religieuze leiders, politie, jeugdwerkers, sportverenigingen (regelmatig contact)
- Beleidsmakers, journalisten (invloed op maatschappelijke context)

Elke ring in dit cirkelmodel weerspiegelt een andere intensiteit. Veranderingen in gedrag, vriendengroep of ideologie zijn beter zichtbaar voor familieleden of professionals in de binnenste kring dan in de buitenste. Zo zien de ouders van een tiener bijvoorbeeld of hun zoon zijn uiterlijk drastisch heeft veranderd of een nieuwe groep vrienden heeft. Een politieagent die de jongen voor het eerst ziet, weet niet hoeveel hij is veranderd in het laatste jaar, terwijl deze verandering cruciaal is. Daarom is het zo belangrijk om te beseffen dat voor een goede inschatting van wat er aan de hand is contact, communicatie en transparantie tussen en binnen de verschillende cirkels van het grootste belang is.

Angst is een belangrijke component in radicalisering en het wordt aan beide kanten ervaren.

4 PROFESSIONALS DIE DEEL UIT KUNNEN MAKEN VAN HET NETWERK VAN EEN GEMEENSCHAPSAANPAK

Wetenschappelijke literatuur over radicalisering doet tal van suggesties over wie men zou kunnen uitnodigen. Een benadering waarbij gebruik wordt gemaakt van een breed spectrum aan professionals wordt als uiterst waardevol beschouwd (Schmid 2013). Politieagenten, met name wijkagenten, zijn vanzelfsprekend van groot belang. In sommige regio's zijn er al politiemedewerkers speciaal belast met terrorismebestrijding. Ook de inzet van andere professionals in de rechtshandhaving, zoals cipiers en reclasseringsmedewerkers, kan nuttig zijn, aangezien penitentiaire inrichtingen een broedplaats voor radicalisering kunnen zijn (Neumann and Rogers 2007).

TERRA richt haar aandacht op jongeren. Onderzoek wijst uit dat jonge mannen tussen 15 en 25 jaar de demografische groep vormen met de grootste kans op radicaliseren (Silke 2008 en Christmann 2012). Leraren en andere jeugdwerkers, zoals maatschappelijk werkers, specialisten op het gebied van jeugdwerkloosheid en schoolverlaters, en mensen werkzaam in jeugdhonken, buurtcentra of sportverenigingen kunnen allemaal interessant zijn voor een gemeenschapsaanpak. Ook de zoektocht naar een eigen identiteit en een plaats in de maatschappij blijkt een cruciale rol te spelen in een radicaliseringsproces (De Wolf en Doosje 2010, De Koster en Houtman 2008, Moghaddam 2005). Daarom kunnen ook docenten die bepaalde vakken onderwijzen, zoals geschiedenis, talen, vergelijkende godsdienstwetenschappen, en maatschappijleer, bijzonder waardevol voor het netwerk zijn (Staub 2007).

Hoewel politieke groeperingen een belangrijke rol spelen in de radicalisering in Europa, moet ook rekening worden gehouden met religieus extremisme. Daarom kan het heel nuttig zijn als religieuze leiders worden opgenomen in het netwerk.

Misschien bestaan er ook kleinschalige initiatieven in uw regio, die een actieve rol kunnen spelen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan organisaties die zich richten op specifieke demografische groepen, of actieve groepen die zich nu al inzetten in anti-geweld- of anti-racisme-campagnes.

PROFESSIONALS DIE DEEL ZOUDEN KUNNEN UITMAKEN VAN UW NETWERK ZIJN:

- Politieagenten
- Cipiers
- Reclasseringsmedewerkers
- Leraren
- Andere jeugdwerkers
- Maatschappelijk werkers
- Religieuze leiders

DEZE VIDEO STAAT OP
TerRaToolkit.eu

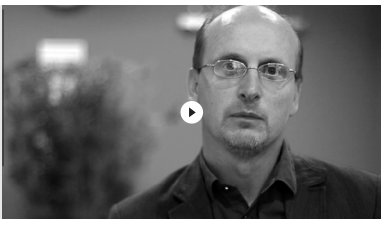

PROFESSOR BERTJAN DOOSJE
SOCIAAL PSYCHOLOOG, BIJZONDER HOOGLERAAR RADICALISERING STUDIES, UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM, NEDERLAND

5 EEN SYSTEEM VOOR DE GEMEENSCHAPSAANPAK OPZETTEN

We adviseren gemeenten om onderstaande stappen te volgen:

- Inventariseer of er al een formeel of informeel netwerk in uw regio bestaat. Zo ja, ga dan na of de hieronder gesuggereerde profielen daarin vertegenwoordigd zijn. In veel steden bestaan er al netwerken die zich bezighouden met jeugdcriminaliteit, probleemwijken, of vergelijkbare thema's. Deze netwerken zouden cruciale ondersteuning kunnen bieden aan een initiatief dat is gericht op het herkennen van en het tegengaan van radicalisering.
- Als een dergelijk netwerk nog niet bestaat, dient u als initiator te fungeren.
- Stel vast of er binnen uw bestuurlijk gebied "hot spots" voor radicalisering bestaan. Dit kan een school, gebedshuis of buurt zijn waar men zich intens bewust is van een tweedeling langs raciale, etnische, religieuze of politieke lijnen. Als een dergelijke "hot spot" binnen uw bestuursverantwoordelijkheid valt, zorg er dan voor dat in uw netwerkbijeenkomsten deze groep goed is vertegenwoordigd, door alle beroepsgroepen.
- Ga na welke sleutelfiguren in een goede positie verkeren om voor radicalisering vatbare personen te identificeren. Probeer zo veel mogelijk verschillende, voor dit proces relevante disciplines in uw netwerk op te nemen, met inbegrip van regio specifieke projecten. Voorbeelden van de profielen van professionals die u mogelijk in uw netwerk wilt opnemen zijn hieronder vermeld.
- Wees bereid om een faciliterende rol te spelen. Initieer contact tussen deze sleutelfiguren en nodig ze uit voor een startbijeenkomst. U kunt, als u het doel van het initiatief presenteert, gebruik maken van het videomateriaal en de presentatie van TERRA.
- Ga na wat er wettelijk is toegestaan in het kader van het uitwisselen van beroepsinformatie. Is het juridisch haalbaar, als het netwerk op deze manier te werk gaat? Wat zijn de beperkingen?
- Verzoek de deelnemers in de groep de binnen het netwerk uitgewisselde informatie vertrouwelijk te behandelen.
- Zorg ervoor dat deze groep regelmatig bijeen blijft komen. Faciliteer dit zo veel mogelijk met praktische ondersteuning, bijvoorbeeld door een locatie voor de bijeenkomsten beschikbaar te stellen.
- Ook op deze bijeenkomsten bekleedt u een faciliterende rol. Zorg ervoor dat zorgen die gemeld worden over een individu of een groep duidelijk gecommuniceerd worden aan alle professionals die bij het initiatief betrokken zijn. Zo kunnen pogingen om de persoon in kwestie te steunen bij het vormen van een positieve identiteit door middel van aandacht, communicatie en hulp op gecoördineerde wijze plaatsvinden.

NUTTIGE THEMA'S OM TIJDENS NETWERKBIJEENKOMSTEN TE BESPREKEN

- Individuele gevallen waar men zich mogelijk zorgen over moet maken.
- Hoe de familie van de persoon het beste kan worden ondersteund.
- Maatschappelijke groepen die potentieel vatbaar zijn voor radicalisering.
- Radicale elementen in de buurt, bijvoorbeeld een ronselaar of een criminele bende die mogelijk banden heeft met een extremistische ideologie.
- Incidenten met betrekking tot racisme, discriminatie of gericht geweld, wat kan leiden tot negatieve gevoelens in een gemeenschap en radicalisering kan stimuleren.
- Re-integratie van voormalig extremisten.
- Preventie door middel van voorlichting en getuigenissen van slachtoffers.

Voor het onderkennen en aanpakken van het probleem van radicalisering is een brede en holistische benadering vereist. Een netwerk waarbinnen zorgen over een vatbaar of radicaliserend persoon kunnen worden gedeeld, biedt een goed uitgangspunt om het probleem binnen uw gemeenschap aan te pakken.

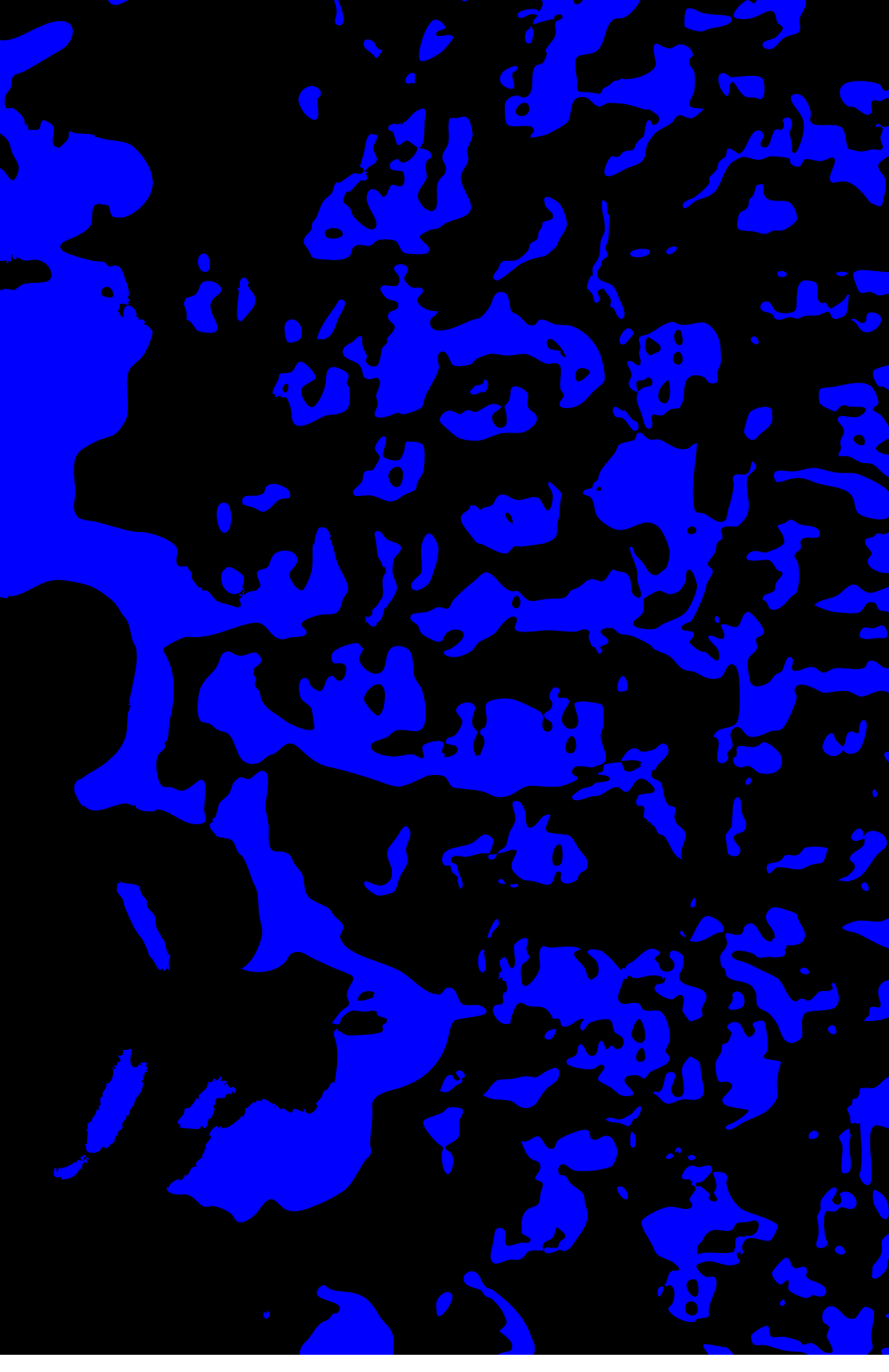

De documenten die voor deze Toolkit zijn geproduceerd en die ook te vinden zijn op de website www.terratoolkit.eu, zijn elk op maat toegesneden op de beroepsgroepen die in contact komen met jongeren die kwetsbaar zijn voor radicalisering. Het legt uit waarom de informatie voor u van belang kan zijn. Het doel van deze documenten is het bewustzijn over radicalisering en hoe dit kan worden herkend, te vergroten en hoe ermee omgegaan kan worden. Er zijn handleidingen waar ook nog nader wordt ingegaan op het proces van radicalisering en de rol die u kunt spelen in de aanpak ervan, en er zijn ook korte factsheets. Beide documenten zijn kosteloos beschikbaar op de website.

Voor nadere informatie over TERRA verwijzen wij graag naar onze website www.terra-net.nl

impact

partner in

arq Psychotrauma Expert Groep

NETWORK OF ASSOCIATIONS OF VICTIMS OF TERRORISM

AVT 11-M
ASOCIACIÓN DE AYUDA A LAS VÍCTIMAS DEL 11-M